

Φυσικό Περιβάλλον

Όταν το άκουσαν οι φίλοι μας, κούνησαν δύσπιστοι το κεφάλι: - *Μα, πώς μπορούν να εγγυώνται 100% ποσοστό θέασης δελφινιών; Και μάλιστα σε απόσταση αναπνοής; Δεμένα τα έχουν;*

Αυτά είχαν διαβάσει στην ιστοσελίδα **eco cruising (κρουαζιέρα παρατήρησης Δελφινιών)**. Δεν τους δίνουμε άδικο για τις επιφυλάξεις τους. Είναι δύσκολο να πιστέψεις ότι στο ανοιχτό περιβάλλον της θάλασσας – και όχι στο περιορισμένο κάποιας πισίνας ή ενυδρείου – σε περιμένει μια σίγουρη συνάντηση με δελφίνια. Εκτός κι αν γνωρίζεις τον τόπο της συνάντησης. Που δεν είναι άλλος από τα νερά του **Αμβρακικού**.

Τα Ρινοδέλφια του Αμβρακικού

ΚΕΙΜΕΝΟ: Θεόφιλος Μπασγιουράκης
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ: Eco Cruising, Άννα Καλαϊτζή

Σαλπάρουμε για τον κόλπο

Δεκτίκαμε την πρόσκληση του **Βασι-
λη Λέκκα** και της **Βενετίας Γίγη** με
πολύ ενθουσιασμό. Τουλάχιστον 8 χρό-
νια τώρα οι περιβαλλοντολόγοι φίλοι μας
έχουν αφιερώσει χρόνο, προσπάθειες,
γνώσεις και εμπειρία στην ευαισθητο-
ποίηση φορέων και κοινού για το οικο-
σύστημα του Αμβρακικού και της γύρω
περιοχής. Πιο ρεαλιστική, κατανοητή
αλλά και συναρπαστική μέθοδος δεν θα
μπορούσε να υπάρχει από μια προσέγ-
γιση σε πραγματικό τόπο και χρόνο: μια
ημερήσια κρουαζιέρα στα νερά του Αμ-
βρακικού. Στο κατάστρωμα του **«Αγίου
Σώστη»**, φυσικά.

Τέλη Μαΐου. Νωρίς το πρωί, αρκετή ώρα
πριν τον απόπλου, βρισκόμαστε στην
Πρέβεζα, καθισμένοι νωχελικά σ' ένα
ξύλινο παγκάκι της προκυμαίας. Τρία μέ-
τρα μπροστά μας, είναι δεμένος στο αρα-
ξοβόλι του ο **Άγιος Σώστης**, ακίνητος
στην απόλυτη μπουνάτσα του λιμανιού.
Λίγο πιο πίσω δεσπόζει το έξοχο νεο-
κλασσικό του Δικαστικού Μεγάρου, ένα
από τα αρκετά που διασώζονται ακόμη.
Είναι όμορφη η Πρέβεζα, γραφική και
ανθρώπινη σε κάθε της γωνιά. Και είναι
αληθινό προνόμιο να περιπλανιέται κά-
ποιος σ' αυτή την πόλη, σε προκυμαία
και πλακόστρωτα στενά, έτσι, χωρίς
πρόγραμμα, χωρίς ιδιαίτερο σκοπό. Και
μόνη αυτή η χαλαρή περιδιάβαση είναι
αρκετή. Σήμερα, ωστόσο, σκοπός της
επίσκεψής μας δεν είναι η πόλη αλλά το
θαλάσσιο οικοσύστημα που είναι άρρη-
κτα δεμένο μ' αυτήν: ο υπέροχος, ο τόσο
ξεχωριστός Αμβρακικός.

Καθώς πλησιάζει η ώρα του απόπλου,
αρχίζουμε ν' αποκτάμε συντροφιά. Πρώ-
τος εμφανίζεται ο **Βασίλης Ντάνος**, ο
άνθρωπος για όλες τις δουλειές του κα-
ραβιού. Πηδάει με ευκινησία και εξοι-
κείωση στο κατάστρωμα και αρχίζει να
καταγίνεται με τις προκαταρκτικές ερ-
γασίες του απόπλου. Αν και με σπουδές
δασοπόνου ο Βασίλης, ως Πρεβεζάνος,
δεν είναι αδιάφορος προς την θάλασσα.
Απεναντίας, η απασχόλησή του στον

Άγιο Σώστη του έχει αυξηθεί, τόσο το εν-
διαφέρον όσο και τις γνώσεις του για τα
οικοσυστήματα του τόπου.

Μερικά λεπτά αργότερα καταφθάνει και
ο δεύτερος Βασίλης, ο **Βασίλης Λέκκας**,
ο καπετάνιος. Λεπτός και γεροδεμένος,
ψημένος στην αλμύρα της θάλασσας ο
Βασίλης, δεν είναι γεννημένος σε παρα-
θαλάσσιο μέρος ή σε κάποιο νησί αλλά
στην Λάρισα, την ενδοχώρα της Θεσσα-
λίας. Βέβαια, το πρώτο «βάπτισμα του
ύδατος», το πήρε στα παράλια του Αγιό-
καμπου. Εκεί, η βαρκούλα του πάτερα
του τού χάρισε τις πρώτες θαλασσινές
του εμπειρίες. Που έγιναν, αργότερα, πιο
συναρπαστικές με το ασυνήθιστο δώρο -
για παιδί της ηλικίας του, ένα ψαροντού-
φεκο.

Αυτή η αγάπη κι η εξοικείωση με την
θάλασσα, είχε ως φυσικό επακόλουθο
τις σπουδές του Βασίλη, με αντικείμενο
την **Επιστήμη της Θάλασσας** σε αγγλι-
κό πανεπιστήμιο. Η συνέχεια ήταν ένα
Μεταπτυχιακό στην **Διαχείριση Παρά-
κτιων Περιοχών**. Το ίδιο Μεταπτυχια-
κό πήρε και η σύζυγος του, η **Βενετία**,
μετά τις σπουδές της στην **Τεχνολογία
Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειών**. Να,
λοιπόν, ποιοι είναι οι οικοδεσπότες μας
σ' αυτή την ημερήσια κρουαζιέρα. Άρι-
στοι γνώστες του αντικειμένου στην θε-
ωρία και στην πράξη. Και, μάλιστα, με
αληθινό πάθος για το λειτούργημα που
έχουν επιλέξει ως εργασία αλλά και ως
τρόπο ζωής.

Εν τω μεταξύ, η παρέα στον Άγιο Σώ-
στη όσο πάει και μεγαλώνει με άντρες,
γυναίκες και μερικά παιδιά. Αμέσως γί-
νεται ορατό το κοινό σημείο που έχουν
μεταξύ τους: η αγάπη προς την φωτο-
γραφία. Που είναι ολοφάνερη, όχι από
τα σύγχρονα κινητά τους αλλά από τις
επαγγελματικές - και σοβαρές - ερασι-
τεχνικές τους μηχανές και τους - ακόμη
πιο σοβαρούς - τηλεφακούς.

-Τι θα τα κάνετε αυτά τα κανόνια; τους πει-
ράζει ο καπετάνιος. Θα είναι τόσο δίπλα
σας τα δελφίνια, που θα τα φωτογραφίζετε
και με ευρυγώνιο φακό.

Αμέσως γίνεται γνωστή η ιδιότητα των

Η νησίδα «Γαΐδαρος», με τους χαρακτηριστικούς λευκούς βράχους αποτελεί, ιδιαίτερα τον χειμώνα, ορμητήριο μιας πολυάριθμης αποικίας κορμοράνων.

συνεπιβατών μας. Είναι όλοι μέλη της **Ελληνικής Φωτογραφικής Εταιρίας Πρέβεζας**, που είναι παράρτημα της Ε.Φ.Ε. Αθηνών.

Μας πλησιάζει ένα μέλος του Δ.Σ. της Ε.Φ.Ε.

-Είμαι ο Θεόφιλος Καζαντζίδης, μας λέει.

-Κι εγώ ο Θεόφιλος Μπασιγουράκης, του απαντάω.

Ανοίγει διάπλατα τα μάτια του: - Πλάκα μου κάνεις!

-Όχι, εσύ μου κάνεις πλάκα.

-Στην Πρέβεζα, μόνο άλλον ένα Θεόφιλο γνωρίζω.

-Ε, είναι μικρή πόλη. Εγώ στη Θεσσαλονίκη γνωρίζω περισσότερους.

Χαιρόμαστε αμοιβαίως για την σπάνια συνωνυμία μας και καταλαμβάνουμε τις θέσεις μας, γιατί ο Άγιος Σώστης λύνει

τους κάβους και ξεκινάει. Παραδοσιακό τρεχαντήρι ο Άγιος Σώστης ειν' ένα λυγερό ξύλινο σκαρί 14 μέτρων, κατασκευασμένο στο Πέραμα. Παρά την μεγάλη ηλικία του το σκάφος, χάρις στις άψογες επεμβάσεις και συντηρήσεις του, μοιάζει σε κάθε σημείο του με καινούργιο. Ιδιαίτερα τα ξύλινα μέρη του είναι σε κατάσταση εξαιρετική.

Αμβρακικός. Ρινοδέλφια και όχι μόνο

10.30. Αποχωριζόμαστε την προκυμαία και, πολύ γρήγορα αφήνουμε δεξιά μας τον μοναδικό δίαυλο, που εξασφαλίζει την επικοινωνία του ανοιχτού Ιονίου Πελάγους με τον κλειστό Αμβρακικό. (1) Το μικρό πλάτος του δίαυλου έχει ως απο-

(1) Ο δίαυλος έχει πλάτος περίπου 350 μέτρα και βάθος από 5 ως 15 μέτρα.

**Οι τηλεφακοί της Ε.Φ.Ε. Πρέβεζας εν δράσει.
Στη διαδρομή συναντάμε πολλά ιχθυοτροφεία τσιπούρας και λαβρακιού.**

Ο Αμβρακικός δεν είναι διάσημος μόνον για τα Ρινοδέλφια, τους μόνιμους κατοίκους του. Στα νερά του υπάρχει πιθανότητα να θαυμάσει κανείς θερμές περιπτώξεις θαλάσσιων χελωνών *Caretta caretta* αλλά και τις πανέμορφες σιλουέτες των ροδόλευκων Φλαμίγκο.

τέλεσμα να απαιτείται ένα περίπου έτος για να ανανεωθεί το σύνολο του όγκου των νερών του κόλπου. Ενός κόλπου ευρύτατου, με έκταση **405** τετ. χλμ., μεγαλύτερο μήκος **33** χλμ και πλάτος μεταξύ **6-21** χλμ. Το μεγαλύτερο βάθος είναι **65**, ενώ το μέσο βάθος **26** μέτρα.

Περνάμε ανοιχτά από το παραθαλάσσιο χωριό του **Αγίου Θωμά** και συνεχίζουμε ανάμεσα από πάμπολλους κλωβούς ιχθυοτροφείων τσιπούρας και λαυρακιού. Αμέσως μετά προβάλλει το λεγόμενο «**Ναύγιο Ιωαννίδη**», τρία κουφάρια παλιών λαθρεμπορικών που σκουριάζουν το ένα δίπλα στο άλλο, στην ακτή. Παραδίπλα, η μικρή λιμνοθάλασσα της «**Πωγωνίτσας**». Δύο πανέμορφοι Αργυροπελεκάνοι ποζάρουν περήφανα στην μικρή ιχθυοκαλλιέργεια του Λεοντίτιση. Τα μέλη της Ε.Φ.Ε. ενεργοποιούν, ήδη, τις φωτογραφικές τους μηχανές. Να και μια θαλάσσια χελώνα **Caretta caretta**, 20 μέτρα μπροστά μας. Καθώς πλησιάζουμε βουτάει και χάνεται. (2)

Σ'όλη τη διαδρομή επικρατούν συνθήκες απόλυτης μπουρνάτσας που αντανακλά στην γυάλινη επιφάνειά της την αραιή συννεφιά του ουρανού. Περνάμε πολύ κοντά από το «**Νταλιάνι της Λασκάρας**», έναν παραδοσιακό και πολύ θεαματικό μηχανισμό αλίευσης κεφαλών. Η τεχνογνωσία αυτή ήρθε στην περιοχή της Πρέβεζας από Μικρασιάτες πρόσφυγες το 1922 – 23. Έκτοτε λειτουργεί, στην ίδια αυτή θέση, το νταλιάνι... (3)

Με πορεία ανατολική περνάμε δίπλα από ένα μικρονήσι. Είναι ο «**Γάιδaros**», μια μακρόστενη νησίδα με εξωπραγματικούς λευκούς βράχους, που εξέχουν

μόλις 3-4 μέτρα πάνω απ' το νερό. Τον χειμώνα αποτελεί αποικία αναρίθμητων κορμοράνων ενώ τώρα κρῶζουν μόνον μερικές δεκάδες γλάροι. Ανάμεσά τους διακρίνουμε κι έναν **Στρειδοφάγο**.

Πλέουμε ήδη πάνω από μισή ώρα και, αν εξαιρέσουμε μερικές μακρινές εμφανίσεις των χαρακτηριστικών πτερυγίων και της κυρτής ράχης, δεν έχουμε ακόμη νιώσει την συγκίνηση της κοντινής παρουσίας κάποιου δελφινιού. Δεν είναι λίγοι αυτοί – και κυρίως τα παιδιά – που αδημονούν. Ατάραχος ο καπετάνιος τους καθουσαχάζει.

-*Σε λίγο δεν θα ξέρετε πού πρώτα να κοιτάτε και να φωτογραφίζετε. Κάντε λίγη υπομονή.* Παίρνουμε πορεία ΒΑ, προς την κατεύθυνση της Κορωνοσίας. Διάσπαρτα ξεχωρίζουν αρχικά τα **Κορακονήσια**. Είναι τα ακατοίκητα νησάκια **Βλάχος, Διαπόρι, Άγιος Αντώνιος, Βοσινάρα**, το μικροσκοπικό **Νησόπουλο** και η – ογκωδέστερη όλων – **Βουβάλα**.

Πιο πίσω προβάλλει το γνώριμο περίγραμμα της γραφικής Κορωνοσίας, (4) που ήταν κι αυτή κάποτε νησί. Ωστόσο, κατά τα μέσα του περασμένου αιώνα, μια τεχνητή γλώσσα στεριάς μήκους 4 περίπου χιλιομέτρων, την ένωσε με τον αντικρυνό λόφο της **Σαλαώρας** και την εξαίρεσε οριστικά από την ομάδα νησιών του Αμβρακικού.

Μια εκτεταμένη υγρή επιφάνεια παρεμβάλλεται ανάμεσα στην Κορωνοσία και στην βόρεια ακτή του Αμβρακικού. Είναι η πασίγνωστη Λιμνοθάλασσα **Λογαρού**. (5) Οι λιμνοθάλασσες είναι ένας από τους συναρπαστικότερους και πιο ενδιαφέροντες οικοτόπους της περιοχής του

(2) Η πληθυσμιακή πυκνότητά τους καθ' όλο το έτος είναι, στον Αμβρακικό, η μεγαλύτερη στην Ελλάδα. Εδώ οι χελώνες βρίσκουν ιδανικό χώρο διατροφής, αφού ο κόλπος έχει μεγάλη πυκνότητα και ποικιλία ασπόνδυλων οργανισμών.

(3) Το συγκεκριμένο νταλιάνι φωτογραφήθηκε σε πλήρη δράση, με παρατηρητή στην κορυφή του, το 2004 (ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΠΑΝΟΡΑΜΑ, τεύχος 41)

(4) Εκτεταμένο άρθρο στο ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΠΑΝΟΡΑΜΑ τεύχος 69, 2009

(5) Με έκταση 25,75 τετ. χλμ. η **Λογαρού** είναι η μεγαλύτερη λιμνοθάλασσα του Αμβρακικού. Οι δύο αμέσως μικρότερες είναι το **Τσουκαλιό**, με 16,5 τετ. χλμ. και η **Ροδιά** με 13,5 τετ. χλμ. κάθε μια με τα δικά της ιδιαίτερα χαρακτηριστικά.

Αμβρακικού. Είναι ρηχές λιμναίες εκτάσεις ακριβώς δίπλα στην θάλασσα. Δημιουργούνται από την δράση των ποταμών και των κυμάτων, που μεταφέρουν λάσπη, άμμο και κοχύλια σε μια αβαθή ακτή. Αυτά τα φερτά υλικά σχηματίζουν μια λωρίδα στεριάς, η οποία τελικά αποκόπτει ένα κομμάτι θάλασσας και το μετατρέπει σε λιμνοθάλασσα. (6)

Οι λιμνοθάλασσες του Αμβρακικού έχουν μεγάλη οικολογική αλλά και οικονομική σημασία. Στα φυσικά ανοίγματα, μέσα από τα οποία οι λιμνοθάλασσες επικοινωνούν με την θάλασσα, οι άνθρωποι της περιοχής έχουν κατασκευάσει τα «ιβάρια». Είναι ειδικές ιχθυοσυλλεκτικές κατασκευές, οι οποίες επιτρέπουν την ελεύθερη κίνηση του νερού, παγιδεύουν όμως ψάρια και καρκινοειδή.

Χαρακτηρίζονται επίσης οι λιμνοθάλασσες του Αμβρακικού για την μεγάλη βιολογική τους παραγωγικότητα. Λειτουργούν ως φυσικά εκτροφεία ψαριών και καρκινοειδών με αποτέλεσμα να παράγουν μεγάλους αριθμούς ψαριών αλλά και πολλών άλλων ζωντανών οργανισμών. Ιδιαίτερα τον χειμώνα ή κατά την μετανάστευση, χιλιάδες πουλιά βρίσκουν στις λιμνοθάλασσες καταφύγιο και φαγητό. Πιο αντιπροσωπευτικό παράδειγμα αποτελεί ο φημισμένος **Αργυροπελεκάνος (*Pelecanus crispus*)**, ο οποίος παραμένει όλο το χρόνο στη λιμνοθάλασσες του Αμβρακικού, διατηρώντας εδώ μια από τις δύο αποικίες αναπαραγωγής του στην Ελλάδα.

Ζωηρές φωνές και επιφωνήματα θαυμασμού με αποσπούν από τους ρεμβασμούς μου στα ατάραχα νερά. Προέρχονται από την πλήρη του Άγιου Σώστη, όπου είναι συγκεντρωμένη η ομάδα των παρατηρητών με τους ισχυρούς τηλεφακούς. Σε διάφορες αποστάσεις, μπροστά αλλά και γύρω από το σκάφος, παρατη-

ρείται μεγάλη αναταραχή. Άλλα δελφίνια πηδούν με θεαματικά άλματα έξω απ' το νερό, πλησιάζουν ή απομακρύνονται απ' το σκάφος, παίζουν με τα απόνερα και τα κύματα, προσφέρουν σε όλους μας και κυρίως στους φωτογράφους εικόνες ασύλληπτης ομορφιάς.

Υπάρχουν και μερικά που, για να επιβιώσουν τις δηλώσεις του καπετάνιου, κολυμπούν δίπλα μας, παράλληλα με τα πλαϊνά του σκάφους. Κάποιοι τότε, ανάμεσά τους και η Άννα, κρεμιούνται κυριολεκτικά έξω απ' την κουπαστή και προσπαθούν ν' αποτυπώσουν ξεχωριστές πόζες των δελφινιών με μεσαίους ή ακόμη και με ευρυγώνιους φακούς. Δεν θα μπορούσε να υπάρχει πειστικότερη δικαίωση της εξαγγελίας για «εγγυημένο 100% ποσοστό θέασης δελφινιών». Σε τέτοια μάλιστα αμεσότητα και συχνότητα, που οι φωτογραφικές μηχανές αρχίζουν να δείχνουν συμπτώματα απάθειας για τις μακρινότερες εμφανίσεις δελφινιών και ν' αποζητούν μόνο τις πιό κοντινές κι εντυπωσιακές. Μια εξέλιξη που είναι, βέβαια, απολύτως φυσιολογική. Πού και πού ο καπετάνιος, για να κάνει ακόμη πιο οικολογική την συνύπαρξή μας μ' αυτά τα εμβληματικά πλάσματα του κόλπου, σβήνει τη μηχανή. Απλώνεται τότε ηρεμία, που την διακόπτουν μόνον οι κουβέντες των ανθρώπων και οι παφλασμοί των δελφινιών.

Εδώ αξίζει ν' αναφέρουμε κάποια σημαντικά στοιχεία για τα Ρινοδέλφια του Αμβρακικού (*Tursiops truncatus*). (7) Έχουν χαρακτηριστικό σκούρο γκρι χρώμα στη ράχη, που γίνεται πιο ανοικτό στα πλάγια και λευκό στην κοιλιά. Το μήκος τους φτάνει από τα **1,9** μέχρι τα **3,9** μέτρα και το βάρος τους κυμαίνεται από τα **150** μέχρι τα **300** κιλά. Το σώμα τους είναι πιο στιβαρό σε σχέση με το κοινό Δελφίνι και το Ζωνοδέλφιο.

(6) Τα στοιχεία για τις λιμνοθάλασσες αναφέρονται στο εξαιρετικό βιβλίο «ΑΜΒΡΑΚΙΚΟΣ ΠΟΥΘΕΝΑ ΑΛΛΟΥ ΣΤΗ ΓΗ»

(7) Τα συχνότερα παρατηρούμενα είδη δελφινιών στην Ελλάδα είναι τέσσερα: το Κοινό Δελφίνι, το Ζωνοδέλφιο, το Ρινοδέλφιο και το Σταχτοδέλφιο.

Αγ. Σώστης και Ρινοδέλφια. Μια συνύπαρξη μακρόχρονη και ειρηνική.

Ο αριθμός τους στον κόλπο παραμένει σταθερός, περίπου στα **150** δελφίνια, τη στιγμή που σε άλλα σημεία της Μεσογείου ο πληθυσμός τους έχει καταρρεύσει εξαιτίας της υπεραλίευσης και της ρύπανσης. Στον Αμβρακικό επιβιώνει ένας από τους τελευταίους υγιείς πληθυσμούς της Μεσογείου. («ΒΗΜΑ», 13/7/2010). Ωστόσο οι επιστήμονες ανησυχούν γιατί το οικοσύστημα του κόλπου δεν στερείται προβλημάτων. Κατ' αρχήν, λόγω του στενού ανοίγματος προς το Ιόνιο, είναι πολύ αργή η αντικατάσταση των νερών. Αυτό σημαίνει, ότι ο κόλπος κινδυνεύει να πνιγεί από την ρύπανση που προκαλούν τα ανεπεξέργαστα αστικά και βιομηχανικά λύματα, καθώς και τα υπολείμματα των γεωργικών φαρμάκων που καταλήγουν στον κόλπο. Επίσης λειτουργούν πολλές μονάδες ιχθυοκαλλιεργειών, με συνέπεια να παρατηρείται συχνά ευτροφισμός των υδάτων και πτώση των επιπέδων του οξυγόνου. Αν όμως τα χαμηλά επίπεδα οξυγόνου υποχρεώσουν

την σαρδέλα να εγκαταλείψει τον κόλπο, αυτό θα επιφέρει και το τέλος των δελφινιών αφού η σαρδέλα – μαζί με άλλα αφρόψαρα – αποτελεί την βάση της τροφής τους.

Βέβαια στον Αμβρακικό, που έχει κηρυχθεί εθνικό πάρκο, απαγορεύεται η βιομηχανική αλιεία, ωστόσο, η εντατική αλιεία έχει οδηγήσει στην μείωση των διαθέσιμων ψαριών, παράγοντας ο οποίος δημιουργεί ανταγωνιστικές σχέσεις μεταξύ αλιέων και δελφινιών. Η ανταγωνιστική αυτή σχέση οδηγεί πολλές φορές τα ρινοδέλφια στην καταστροφή των δικτύων των ψαράδων, για την οποία καταστροφή όμως η πολιτεία δεν προβλέπει καμία αποζημίωση.

Συμπερασματικά –και συνοπτικά– η σωτηρία του συνολικού οικοσυστήματος του Αμβρακικού, καθώς και η διατήρηση σε καλά επίπεδα του πληθυσμού των δελφινιών, περνάει αναγκαστικά μέσα από τον δραστικό περιορισμό κάθε μορφής ρύπανσης και την εφαρμογή μιας

εξορθολογισμένης αλιευτικής πολιτικής. Λιγότερο συχνές αλλά εξίσου συναρπαστικές είναι οι εμφανίσεις της Θαλάσσιας χελώνας *Caretta caretta*, για την οποία έχουμε ήδη αναφέρει, ότι η πληθυσμιακή της πυκνότητα στον Αμβρακικό, είναι καθ' όλο το έτος, η μεγαλύτερη στην Ελλάδα. Ωστόσο, οι θαλάσσιες χελώνες στην Ελλάδα αντιμετωπίζουν συγκεκριμένα και ποικίλα προβλήματα. Αυτά εντοπίζονται αφ' ενός στις παραλίες ωστοκίας και αφ' ετέρου στην υποβάθμιση των θαλάσσιων οικοσυστημάτων αλλά και των συνθηκών που επικρατούν εκεί. Οι χελώνες, λοιπόν κινδυνεύουν με τραυματισμούς από ταχύπλοα, με παγιδεύσεις σε αλιευτικά εργαλεία αλλά και με ηθελημένη θανάτωση από ορισμένους ψαράδες. Ενδεικτικά αναφέρεται, ότι το 80% των ατόμων που εισήχθησαν για περίθαλψη στο Κέντρο Διάσωσης Θαλάσσιων Χελωνών στην Γλυφάδα, κατά το διάστημα

1994-2000, έφερε τραύματα που οφείλονταν σε αλιευτικά εργαλεία, καθώς και σε σκόπιμη κακοποίηση.

Τέλος, ιδιαίτερα σημαντική απειλή είναι τα σκουπίδια στην θάλασσα και κυρίως οι πλαστικές σακούλες, που υποβαθμίζουν το οικοσύστημα και προκαλούν ζημιά στις χελώνες, οι οποίες τις τρώνε νομίζοντας πως είναι τσούχτρες.

Πλέοντας με την συντροφιά των δελφινιών και χελωνών, συναντάμε γύρω στα 300 μέτρα αριστερά μας το καταπράσινο ερμημόνησο του **Κέφαλου**. Ήδη φτάνουμε στην περιοχή της **Παναγίας**, με τον θεαματικό μονόλιθο «**Κεφάλι της Παναγίας**», δίπλα στην ακτή. Στο βάθος του όρμου προβάλλουν τα σπίτια της Βόνιτσας. Ρίχνουμε την άγκυρα μερικές δεκάδες μέτρα ανοιχτά της παραλίας της Παναγίας. Ο τόπος είναι εκπληκτικός. Τα διάφανα νερά με τον αμμουδερό φιλικό βυθό, δημιουργούν μια ειδυλλιακή εικό-

Όπου κι αν γυρίσουμε το βλέμμα μας, μακριά ή κοντά, θ' αντικρύσουμε τις χαρακτηριστικές σταχτόγκριζες, σιλινές ράχες και το πτερύγιο των δελφινιών, όπως ηηδούν πάνω από τ' ακύμαντα νερά.

Ο εντυπωσιακός μονόλιθος το "Κεφάλι της Παναγίας", μόλις λίγα μέτρα από την ομώνυμη ακτή.

να με το κατάφυτο φυσικό περιβάλλον της ακτής.

Μεσημέρι και ζέστη, άπνοια και μπουνάτσα, συνθήκες ιδανικές για μια υπέροχη βουτιά. Μεγάλο πλεονέκτημα είναι και η ύπαρξη μιας μοναδικής ταβερνούλας, ακριβώς πάνω απ' την αμμουδιά. Με μερικά δρομολόγια του μικρού φουσκωτού ο καπετάνιος αποβιβάζει τους περισσότερους επιβάτες στην παραλία, που βουτούν στα πρασινωπά, δροσερά νερά με αλαλαγμούς ενθουσιασμού. Δύο-τρεις, ωστόσο, παραμένουν στο σκάφος. Ανάμεσά τους είναι κι ο συνονόματός μου Θεόφιλος που, κατά μετριόφρονα δήλωσή του, είναι ο πιο χαρισματικός και ταλαντούχος ψήστης για ν' αναλάβει το BBQ στον Άγιο Σώστη. Ένα BBQ πραγματική ελληνική πατέντα, μια βαριά σιδερένια ψησταριά που είναι γερά προσαρμοσμένη και εξέχει από την κουपाσθή, χωρίς να δημιουργεί κανένα πρόβλημα

ούτε στο σκάφος ούτε στους επιβάτες.

Κάνει να αναλάβει το άναμμα των κάρβουνων ο Βασίλης, ο καπετάνιος, αλλά ο Θεόφιλος επεμβαίνει:

-Καπετάνιε μου, «έκαστος εφ' ω ετάχθη», με άλλα λόγια ο καθένας εκεί που τόχει, δηλαδή σ' αυτό που ξέρει να κάνει καλύτερα. Εσύ στο πηδάλιο κι εγώ στην ψησταριά.

Με την εμπειρία του ανθρώπου, που έχει επαναλάβει την ίδια διαδικασία πάμπολλες φορές, ο Θεόφιλος εκ Πρεβέζης δίνει φωτιά στα κάρβουνα, που σε δύο λεπτά αναδίδουν πυκνό καπνό. Αν κάποιος έβλεπε από μακριά, χωρίς να έχει προσέξει την πατέντα της ψησταριάς, θα ήταν βέβαιος πως το σκάφος είχε πάρει φωτιά. Από ένα μεγάλο φορπτό ψυγείο βγάζει ο «Master» ψήστης Θεόφιλος αμέτρητα καλοφτιαγμένα, χειροποίητα σουβλάκια από κρέας κοτόπουλου και χοιρινού. Σιγά-σιγά τα κάρβουνα κοκκινίζουν, μπόλικά όπως πρέπει.

-Καλύτερα να περισσέψουν παρά να μας λείψουν, λέει με ακαταμάχητη λογική. Πώς θα μπορούσα με τον συννόματο να διαφωνήσω;

Καθισμένος στην σκιά και στη δροσούλα της ξύλινης πρύμνης, σε απόσταση ασφαλείας από την φωτιά, παρακολουθώ τον ενθουσιώδη εθελοντισμό, μέχρι αυταπάρνησης του Θεόφιλου, να προετοιμάσει και να προσφέρει στους επιβάτες του Άγιου Σώστη τις ροδοψημένες στα κάρβουνα λικουδιές. Που, σε μερικά λεπτά, με τις γαργαλιστικές τσίκνες, που στροβιλίζονται με το αεράκι, γίνονται πραγματικά σαγηνευτικές.

Λίγοι-λίγοι επιστρέφουν με το φουσκωτό οι κολυμβητές. Με το που βάζουν πόδι στο σκάφος, παίρνουν κοφτές εισπνοές και προσανατολίζονται κατ' ευθείαν προς την πρύμνη. Εκεί ο Θεόφιλος ξεδιπλώνει όλες τις αρετές του: συδαιλίζει τα κάρβουνα, ταχτοποιεί τα σουβλάκια, βγάζει από την σχάρα τα ψημένα και προσθέτει ωμά, συγκεντρώνει τις παραγγελί-

ες και ανταποκρίνεται στις προτιμήσεις των «πελατών», πάντα χορτατζής αλλά και ατάραχος με τον φόρτο της δουλειάς. Δεν ξέρω ποιος θα τα κατάφερνε καλύτερα απ' αυτόν...

Τα σύννεφα πυκνώνουν, ένα ελαφρό αεράκι ρυτιδώνει τα ατάραχα –μέχρι τώρα– νερά της Παναγίας. Σαν να μας στέλνει κάποιο μήνυμα ο καιρός του Αμβρακικού. Είμαστε προετοιμασμένοι. Στην πρύμνη του Άγιου Σώστη η μάχη με τα κάρβουνα και τον χρόνο έχει τελειώσει. Κανείς δεν υπάρχει που να πεινάει και, πολύ περισσότερο, να μην είναι ενθουσιασμένος από τις γεύσεις και την άψογη εξυπηρέτηση του Θεόφιλου Καζαντζίδη. Είναι ήδη η καλύτερη στιγμή για να αποπλεύσει ο Άγιος Σώστης.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Την στιγμή που δένουμε στο λιμάνι ξεσπάει η βροχή. Με εξαιρετη, σταθερή πλεύση, ο καλοτάξιδος Άγιος Σώ-

Το BBQ του Άγιου Σώστη, μια πατέντα εξαιρετικής έμπνευσης και κατασκευής.

στις έχει εξουδετερώσει τα κύματα του μαϊστρου, μας έχει οδηγήσει και πάλι στην αταραξία του λιμανιού. Ένα καφεδάκι στο παρακείμενο καφέ, με αγνάντεμα της βροχής και των σκαφών, είναι το ωραιότερο τελείωμα της συναρπαστικής μας εμπειρίας με τα Ρινοδέλφια και τις *Caretta caretta* του Αμβρακικού.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Ευχαριστούμε θερμά

-Τον **Βασίλη Λέκκα** και την **Βενετία Γίγν** για την φιλοξενία στον «Άγιο Σώστη» και για την εκπληκτική εμπειρία της παρατήρησης δελφινιών και θαλάσσιων χελωνών στα νερά του Αμβρακικού.

-Τα μέλη της Ε.Φ.Ε. Πρέβεζας και προσωπικά τον **Θεόφιλο Καζαντζίδη**.

-Τέλος, για άλλη μια φορά ευχαριστούμε την Διεύθυνση και το Προσωπικό

του ξενοδοχείου «**BYZANTINO**» Άρτας για την εξαιρετη φιλοξενία. Η διαμονή σ' αυτή την μονάδα αποτελεί πάντα μια άριστη επιλογή για τον επισκέπτη της περιοχής.

ΠΗΓΕΣ

- «ΑΜΒΡΑΚΙΚΟΣ πουθενά αλλού στη γη», οίκος Ε.Π.Ε. / Εκδ. ΚΟΑΝ, 2003.

- «Η αλιευτική παράδοση στον Αμβρακικό Κόλπο» οίκος Ε.Π.Ε. / Εκδ. ΚΟΑΝ 2001.

- «Αμβρακικού Ψαρέματα», Κέντρο Περιβ. Εκπ. Αράχθου Άρτας, εκδ. Ι.Β. Ρουσόπουλος, 2009.

ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

Eco-cruising : τηλ. 26820 41992 & 6973 395 839. Υπεύθυνοι: **Βασίλης Λέκκας, Βενετία Γίγν**.

Η ευρύτερη περιοχή του Αμβρακικού κόλπου. Σχεδιασμός Βασίλης Χατζηρβασάνης, από το βιβλίο "ΑΜΒΡΑΚΙΚΟΣ πουθενά αλλού στη γη".

ΑΓ. ΣΩΣΤΗΣ N.Α. 69